

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Філологічний факультет
Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-
педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«28» серпня 2024 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З
МЕТОДИКАМИ ВИКЛАДАННЯ**

Ступінь магістра

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма Логопедія

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Кисличенко Вікторія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти, Білюк Олена Геннадіївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної освіти.

РЕЦЕНЗЕНТ: доктор філософії в галузі соціальних та поведінкових наук, доцент, доцент кафедри психології Чорноморського національного університету ім. Петра Могили Астремська І.В.

Програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри спеціальної освіти (Світлана КАРСКАНОВА)

Програму погоджено з гарантом ОП (Микола СУПРУН)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «27» серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії (Ольга ДЕМ'ЯНЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної комісії (Наталія МИХАЛЬЧЕНКО)

Анотація. У програмі обґрунтовано вивчення закономірностей виникнення, розвитку і механізмів подолання педагогічних аномалій, визначення, обґрунтування і побудова класифікацій аномалій задля формування розуміння студентами соціальної спрямованості діяльності. Вивчення дисципліни забезпечить студентам більш успішне виконання навчальних завдань з інших дисциплін, які потребують проведення наукових досліджень, аналізу інформаційних джерел, узагальнення теоретичного матеріалу та розробки практичних пропозицій і рекомендацій, виконання дипломних проєктів, написання наукових статей, дисертацій, підготовки доповідей на науково-практичні конференції тощо.

Ключові слова: компетентнісний підхід, загальні і фахові компетентності, вчитель-логопед, інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, основні поняття та категорії.

Abstract. The program substantiates the study of patterns of occurrence, development and mechanisms for overcoming pedagogical anomalies, definition, justification and construction of classifications of anomalies in order to form students' understanding of the social orientation of the activities of social institutes to improve public welfare. The study of the discipline will provide students with a more successful performance of educational tasks from other disciplines, which require conducting scientific research, analyzing information sources, summarizing theoretical material and developing practical proposals and recommendations, completing diploma theses, writing scientific articles, dissertations, preparing reports for scientific and practical conferences etc.

Keywords: competence approach, general and professional competences, speech therapist teacher, inclusive education, children with special educational needs, basic concepts and categories of social protection.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика викладання корекційної педагогіки та спеціальної психології» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня магістра спеціальності 016 Спеціальна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес викладання фахових дисциплін у ЗВО.

Міждисциплінарні зв'язки: логопедія, загальна педагогіка, психологія, логопсихологія, педагогіка вищої школи, методика викладання логопедії.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Мета курсу полягає в засвоєнні дисципліни: розвиток у магістрантів особистісних якостей, формування загальнокультурних (універсальних) компетенцій, а також навичок концептуально-системних, організаційних, методичних і технологічно-інструментальних складових педагогічних технологій. Професійні цілі засвоєння дисципліни: удосконалення педагогічних знань, формування професійних компетенцій у галузі викладання корекційної педагогіки та спеціальної психології.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- удосконалювати знання магістрантів у галузі теорії та практики корекційної педагогіки, уявлень про неї як навчальну дисципліну;
- сформулювати знання про критерії вибору основних технологій викладання корекційної педагогіки в освітніх закладах I-II та III-IV рівнів акредитації;
- забезпечити готовність до застосування у практиці викладання корекційної педагогіки у ЗВО ефективних методів педагогічного впливу на студентів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з врахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

ПРН 11. Проводити лекційну та пропагандистську роботу з метою профілактики та подолання відхилень у розвитку дітей.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1.6. Адаптивна. Здатність до адаптації в корекційно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають корекційне навчання, розвиток і виховання та навчальну реабілітацію дітей дошкільного, шкільного віку і підлітків, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами

ЗК-3.3. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в корекційно-освітньому, навчально-реабілітаційного середовищі та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя дітей з особливими освітніми потребами.

II. Фаховими:

ФК.-1 Теоретико-методологічна. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності).

ФК.-6. Психологічна компетентність (відповідно нозології). Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єктів корекційно-освітнього і навчально-реабілітаційного процесів на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку і дизонтогенезу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні основи методики викладання корекційної педагогіки у ВНЗ.

Основи підготовки управлінських кадрів у системі вищої спеціальної освіти.

Кредит 2. Організація навчального процесу в системі підготовки фахівців зі спеціальності "Спеціальна освіта" ("Корекційна освіта" за нозологіями).

Кредит 3. Методичні особливості викладання окремих курсів корекційної педагогіки.

Кредит 4. Методика викладання спеціальної психології у вищому навчальному закладі. Спеціальна психологія як навчальна дисципліна.

Кредит 5. Методичне забезпечення викладання спеціальної психології.

3. Рекомендована література

Базова

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 248 с.

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2012. – 352 с.

3. Карапузова Н. Д. Основи педагогічної ергономіки : Навч. посіб. / Н. Д. Карапузова, Є. А. Зімниця, В. М. Помогайбо. – К. : «Академвидав», 2012. – 192 с.

4. Лекції з педагогіки вищої школи : Навчальний посібник / За ред. В. І. Лозової. – 2-е вид., доп. і випр. – Харків : «ОВС», 2010. – 480 с.
5. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
6. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. – Київ: КНТ, 2014. – 262 с.
7. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2010. – 200 с.
8. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
9. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності : Навчальний посібник /В. М. Теслюк, П. Г. Лузан, Л. М. Шовкун. – К. : ДАККіМ, 2010. – 244 с.
10. . Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.

Допоміжна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. –К.: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.
3. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вересень, 1996. – 129с.
4. Бондар В.І. Модульно-рейтингова технологія вивчення навчальної дисципліни (на матеріалі дидактики) – К. : Нові інформ. технології, 1999.
5. Бондар В.І. Теоретичні основи і технологія педагогічного аналізу: управлінський аспект: Навч. посібник. – К.: УДПУ, 1996. – 67 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
7. Галузинский В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні/ В.М. Галузинский, М.В.Євтух. – К.: Интел, 1995. – 168 с.
8. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія /В.М. Галузинський, М.Б. Євтух - К.: Вища школа, 1995. – 236 с.
9. Громкова М.Т. Психология и педагогика профессиональной деятельности / М.Т. Громкова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 415 с.
10. Гузеев В.В. Планирование результатов образования и образовательные технологии. – М.: Народное образование, 2001. – 240 с.
11. Гусак П.М. Технологія засвоєння студентами дидактичної теорії: Монографія – Луцьк: Видавництво ВДУ, 1996. – 115с.
12. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С.І. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
13. Грищенко М.М. Дидактичні поради молодому викладачеві / М.М. Грищенко.. – К.: Вища школа. – 1961.

14. Дьяченко М.И. Психология высшей школы/М.И. Дьяченко, Л.А.Кандыбович – Мн.: БГУ, 1981.
15. Ерников С. Опыт использования рейтинговой системы / С.Ерников, Т. Лобова, С. Филиппов. и др. // Высшее образование в России. — 1998. — № 1.
16. Загвязинский В.И. Основы дидактики высшей школы: (Учеб. пособие)/В.И.Загвязинский, Л.И.Гриценко – Тюмень: ТГУ, 1978. - 91 с.
17. Зайчук В.О. Нові технології навчання // Наук.-метод. зб.: Вип. 16,19, 20. – К., 1996-1997.
18. Зільберштейн А.І. Проведення екзаменів та заліків у вищій школі/ А.І.Зільберштейн, Т.Д.Солдатов — К.: Вища шк., 1979. – 156 с.
19. Ігри для дорослих. Інтерактивні методи навчання / Упоряд. Л.Галіцина. – К.: Ред.загальнопед.газ., 2005. – 128 с.
20. Інтерактивні технології навчання: теорія, досвід, практика / упор. О. Пометун, Л.Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002
21. Кобыляцкий И. И. Основы педагогики высшей школы. – Киев, Одесса: Вища школа, 1978. – 285 с.
22. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті: Навч.посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 298 с.
23. Кучер С Сутність та завдання контролю в системі модульного навчання // Рідна школа. – 2000. — № 11. – С. 5-11.
24. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення: Навч. посіб. Для самост. вивчення дисципліни. — К.: ЕксОб, 2003.
25. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: Навч. посіб. /В.І.Лозова, Г.В.Троцько / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Харків: ОВС, 2002. – 400 с.
26. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917-1985 рр.) / За ред. Лугового В.І. – К.: Либідь, 1992.
27. Моисеев Ю. Использование рейтинговой системы в профессиональной подготовке // Alma mater. — 1988. — № 2.
28. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник - К., 2007.
29. Мороз О.Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація/О.Г.Мороз, В.О.Сластьонін, В.О.Філіпченко. - К., 1997. - 167 с.
30. Мороз О.Г. Умови ефективності організації самостійної роботи студентів / О.Г.Мороз, С.М.Яшанов/ Мат-ли Всеукр. наук.-прак. конференції. – Тернопіль, 2000. – С.161-163.
31. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навчальний посібник / За заг. ред. О.Г.Мороза. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2001.
32. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232с.
33. Нісімчук А.С. Педагогічна технологія у сучасному вузі. - К.: ІСДО, 1994. - 180с.
34. Нісімчук А.С. Сучасні педагогічні технології: Навч. посіб./ А.С.Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак - К.: "Просвіта", 2000. – 368с.
35. Нісімчук А.С. та ін. Педагогічна технологія у сучасному вузі. - К., 1994.

36. Освітні технології: Навч.-метод. посіб / За ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2004. – 256с.
37. Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособ. – Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 544 с.
38. Педагогіка / За ред. М. Д. Ярмаченка. - К.: Вища школа, 1986. - 543 с.
39. Педагогика и психология высшей школы / Отв.ред. С.И. Самыгин. – Ростов-на-Дону:Фенікс, 1998.- 325с.
40. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. Зазюна І.А. – К.: Вища школа, 1997. – 349 с.
41. Пискунов М.У. Организация учебного труда студентов. – Минск: БУГ, 1982.
42. Підласий І.П. Практична педагогіка або три-технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти – К.: Видавничий Дім Слово, 2004. – 616с.
43. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студ. пед. вузов: В 2х кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999.
44. Платонов Н.И. Педагогика высшей школы. – СПб., 1995.- 340 с.
45. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. –М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
46. Слепкань З.Г. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К.: НПУ, 2000.- 215 с.
47. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. – М.: Аспект Пресс, 1995.- 355 с.
48. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України: Кол. монографія/ За ред. В. Зубко. – К.: НаУКМА, 1997.
49. Талызина Н.Ф. Педагогическая психология. - М.:Академія, 2003. – 288 с.
50. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2012. – 208 с.
51. Чайка В. М. Основи дидактики : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 240 с.
52. Черниш В.В. Методика формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої англомовної компетенції в говорінні / В.В. Черниш. – К.: Ленвіт, 2013. – 395 с.
53. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2004. – 207с.
54. Якунин ВА. Педагогическая психология: Учеб. пособие. — 2-е изд. — СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2000.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

- 1. Засоби діагностики успішності навчання:** поточний та підсумковий контроль, тестування